

1 מדובר באופן דלית ליה גידודי - שאין לבריכה כעין כתלים סביב
2 אלא הקרקעית משפעת ועולה עד לשפת הבריכה, שבאופן זה דומה
3 היא לנהר, ואסור לשוט בה. ואילו הא - המעשה עם רבי אבהו, היה
4 בבריכה דאית ליה גידודי - שיש לה כעין כתלים סביב, שבאופן זה
5 אינה דומה לנהר, אלא לכלי, ולכן לא אסרו חכמים לשוט בה.
6 הגמרא מביאה דבר נוסף שעשה רבי אבהו כשרחץ והסתפק בו רבי
7 ירמיהו ואמר רבי ירמיהו, אנה הויתיה - אני ראיתיו לרבי אבהו שהניח
8 ידיו כנגד פניו של מטה כשהיה רוחץ בנהר, משום צניעות, ולא
9 ידענא אי נגע אי לא נגע - ואיני יודע אם נגע באמתו או לא.
10 מקשה הגמרא: מדוע הסתפק בכך רבי ירמיהו, והלא פשיטא הוא דלא
11 נגע, דתניא, רבי אלעזר אומר, כל האוחז באמה ומשתין, הוא
12 כאילו מביא מכול לעולם, שעל ידי נגיעתו הוא מתחמם ובא לידי
13 קרי, וזה היה קלקולו של דור המבול שמחמתו בא עליהם המבול,
14 שהיו מוציאים שכבת זרע לבטלה, ואם כן פשוט הדבר שרבי אבהו
15 לא נגע באמתו. מתרצת הגמרא: אמר אביי, רבי ירמיהו הסתפק בדבר,
16 משום שבאופן שבו היה המעשה של רבי אבהו, לא נאסר הדבר, שכן
17 עשאונה כבולשת - חכמים החשיבו את האדם באופן הזה כמו גודד
18 שעת מלחמה, דתני (ע"ז ע"ב), בולשת - קבוצת חיילים גויים שנכנסה
19 לעיר, ואין אנו יודעים אם ניסכו את היין שבחביות לעבודה זרה, אם
20 הם נכנסו בשעת שלום, כגון שהם חיילים של אותה מלכות השולטת
21 שם, ההכריות הפתוחות מסורות בהנאה, מחשש שמא ניסכו את היין
22 שבתוכן, אבל החביות הסתומות מותרות אפילו בשתייה, משום
23 שבודאי לא נגעו בהם, שאם היו נוגעים, לא היו טורחים לסותמם. אך
24 אם הם נכנסו בשעת מלחמה, אלו ואלו - בין הפתוחות ובין
25 הסתומות מותרות, לפי שבשעת מלחמה אין להם פנאי לנסף.
26 אלמא - מוכח מכאן, שביין דבעיית - מאחר שהם פוחדים מאויביהם
27 וטרודים במלחמה, לא מנסכי - אין להם פנאי לנסך את היין. הקא
28 נמי - אף כאן במעשה של רבי אבהו, ביין דבעיית - מאחר והוא טרוד
29 בפחד, לא אתי להרהורי - אין הוא בא לידי הרהור המביא לחימום,
30 ולא אסרו ליגע באמה באופן זה.
31 מבררת הגמרא: והקא - וכאן, במעשה של רבי אבהו מאי בעיתותא
32 - איזה פחד היה לרבי אבהו. מבררת הגמרא: היה כאן בעיתותא
33 דתנחומא - פחד מהנהר, שלא יטבע.
34 הגמרא דנה מתי הרוחץ רשאי לכסות פניו של מטה. מקשה הגמרא:
35 איני - וכי ניתן לומר שרבי אבהו הניח ידיו כנגד פניו של מטה
36 כשרחץ, והאמר רב אבהו, אמר רב הונא, אמר רב, כל הפניח דדיו
37 כנגד פניו של מטה, כאילו בופר בכריתו של אברהם אבינו, בין
38 שנראה שהוא בוש בכך שהוא מהול. מתרצת הגמרא: לא קשיא,
39 הא - מה שאמר רב שאסור לכסות את פניו של מטה, זהו כי נחית
40 - כשיורד לנהר, ופניו כלפי הנהר, ואין בזה משום צניעות משום
41 שאין העם רואים אותו, והא - והמעשה של רבי אבהו שכיסה פניו
42 של מטה, היה כי סליק - כשעלה מן הנהר, שאז פניו כלפי העם,
43 ומותר לכסות משום צניעות.
44 מוסיפה הגמרא: כי הא - וכן מצינו אמוראים שהסתירו פנים של
45 מטה משום צניעות רק בעלייתם מהנהר. דרבא כשרחץ בנהר, שחי
46 - היה מתכופף אף בירידתו משום צניעות כדי שלא יראו פניו של
47 מטה. ורבי ירמיהו, זקיף - היה הולך כשהוא זקוף אף בעלייתו, ולא
48 כיסה את פניו של מטה, משום שחשש לדברי רב שהעושה כן כאילו
49 כופר בבריתו של אברהם אבינו. ורבנן דבי רב אשי - התלמידים
50 שבבית מדרשו של רב אשי, כי קא נחתי זקיפי - כשהיו יורדים לנהר,
51 היו יורדים זקופים, ואילו כי קא סלקי - כשהיו עולים מן הנהר
52 ופניהם כלפי העם, שחי - היו מתכופפים.
53 הגמרא מביאה מעשה נוסף עם רבי ירמיהו בענין רחיצה, שניתן ללמוד
54 ממנו כמה דינים. מספרת הגמרא: רבי ירמיהו הוה קא משתמיט
55 מדרב יהודה - היה נשמת וירא מלהיראות לפני רב יהודה, משום
56 דבעי למיסק לארעא דישראל - שהיה רבי ירמיהו רוצה לעלות לארץ
57 ישראל, ורב יהודה סבר שאסור לעשות כן, דאמר רב יהודה, כל

58 העולה מכלל לארץ ישראל, עובר געשה, שנאמר (ירמיהו כו כב)
59 'ככלה יבאון ושמה יהיו עד יום פקדי אתם וגו', הרי אומר הכתוב
60 שאסור לישראל לעלות מעצמם קודם שיפקדם ה', והיה רבי ירמיהו
61 ירא שיגור עליו רב יהודה שלא ילך. אמר רבי ירמיהו, אייל ואשמע
62 מיניה מילתא - אלך ואשמע ממנו דבר מה, ואחר כך איתי ואיסק -
63 אבוא ואעלה לארץ ישראל. איל - הלך רבי ירמיהו, ואשפחיה דקאי
64 כי באני - ומצא את רב יהודה עומד בבית המרחץ, ושמע דקאמר
65 ליה לשמיעיה - שאמר לשמשו בלשון הקודש, הביאו לי נתר כדי
66 לחפוף בו את ראשי, הביאו לי מטרק כדי לטרוק פירי. ועוד אמר
67 בלשון ארמית, פתחו פומיכו ואפיקו הכלא - פיתחו פיכם ויכנס
68 ההבל של בית המרחץ לתוכי, ויוציא את הבל הזיעה, ואשתו ממיא
69 דבי באני - תשתו מים חמים כשאתם רוחצים, ואפילו אם הם הוחמו
70 לצורך הרחיצה. אמר רבי ירמיהו, אילמלא (לא) - אם לא באתי
71 לכאן אלא בשביל לשמוע דבר זה, די לי בכך.
72 הגמרא מבררת את דברי רב יהודה. שואלת הגמרא: בשלמא - מובן
73 הדבר מדוע אמר רב יהודה 'הביאו נתר, הביאו מטרק' בלשון
74 הקודש, שכן קא משמע לן - השמענו בזה, שדברים של חול מותר
75 לאמרום בבית המרחץ בלשון הקודש. ומה שאמר 'פתחו פומיכו
76 ואפיקו הכלא, נמי - גם כן מובן מדוע אמר לעשות כן, שזה
77 כדמשמאל - כדבריו של שמואל, דאמר שמואל, הכלא מפיך הכלא
78 - הבל מוציא הבל, כלומר, הבל של בית המרחץ הנכנס דרך הפה,
79 מוציא את הבל הזיעה שבגוף. אלא - אך מה שאמר להם 'אשתו
80 מיא דבי באני' - תשתו מים חמים כשאתם רוחצים, מאי מעליותא
81 - מה התועלת בדבר זה. משיבה הגמרא: התועלת בדבר מבוארת
82 בברייתא, דתניא, מי שאכל ולא שתה לאחר מכן, אכילתו דם -
83 כאילו לא אכל אלא דם, וזהו תחילת - ועל ידי זה מתחיל בגופו
84 חולי מעיים. ומי שאכל ולא הלך ארבע אמות לאחר אכילתו קודם
85 שישן, אכילתו מרסקת - האוכל שאכל אינו מתעכל בקיבתו
86 להיעשות זבל, וזהו תחילת - ועל ידי זה מתחיל ריח רע לצאת מפיו.
87 והנעדר לנקביו, ואכל קודם שנפנה, הרי זה דומה לתנור שהסיקוהו
88 - שהבעירו בו עצים על גבי אפרו, ואף זה אוכל מאכל חדש קודם
89 שניקה את עצמו מהפסולת של המאכל הקודם. וזהו תחילת - ועל
90 ידי זה מתחיל בגופו ריח זיהמא, שכל גופו מזהה תמיד בזיעה. ומי
91 שרחץ במים חמים ולא שתה מהן, הרי זה דומה לתנור שהסיקוהו
92 - הבעירו בו עצים אצלו מבחוץ, ולא הסיקוהו מבפנים, שאינו מועיל
93 לכלום, ואף זה הסיך את זוהמת גופו שמבפנים ועל ידי הרחיצה
94 בחמים, אך לא הסיך את זוהמת גופו שמבחוץ. ועל ידי הרחיצה
95 חמים. ומי שרחץ בחמים, ולא נשתפה לאחר מכן בצונן, הרי זה
96 דומה לפרוץ שהכניסוהו לאור - לאשן לחממו ולהתיכו, ולא
97 הכניסוהו לאחר מכן בצונן - למים צוננים שהם מחזקים את הברזל
98 הלוהט, וכך הרוחץ בחמים צריך להשתטף לאחר מכן בצונן, והם
99 מחזקים את גופו. ומי שרחץ ולא סף את גופו בשמן, דומה למי
100 שרוצה לשטוף חבית לנקותה, והחבית עומדת הפוכה על פיה, ושופך
101 המים על גבי החבית - על שוליה וצדדיה מבחוץ, שאינם נכנסים
102 לתוכה לנקותה מבפנים, ואף זה שלא סך, לא נכנסו מי הרחיצה
103 לתוך גופו ולא הועילה לו הרחיצה.

משנה

104 המשנה עוסקת בכלי בעל בית קיבול כפול, האחד גדול שנותנים בו
105 מים, והשני קטן שנותנים בו גחלים לחימום המים. כלים אלו עשויים
106 בצורות שונות. יש מהם שבית הקיבול לגחלים מחובר לדופןו
107 מבחוץ, ודופןו אינה עבה, ואין מניחים בו תדיר גחלים בווערות. כלי
108 זה נקרא מוליארא. אך יש כלי דומה למוליארא אלא שדופןו עבה
109 והוא מצויה בו תדיר, כן יש כלי גדול שיהיה הקיבול לגחלים מחובר
110 מתחתיו לשוליה, ובגמרא יבואר שאחד מהם נקרא אנטיכי. והמשנה
111 מבררת דין שתייה בשבת ממים שבכלים אלו.
112 מוליארא הנרופה - שגרפו ממנו את הגחלים קודם כניסת השבת, שותין
113

1 הַיָּמִינוּ - מהמים שבו בַּשֶּׁבֶת, אף על פי שהמים התחממו קצת בשבת
2 מהכלי, משום שהכלי אינו מוסיף הבל, אלא רק משמר ומקיים את
3 החום שלהם שלא יצטננו. אולם אֲנִיכִי, אף עַל פִּי שְׁנִירֹפָה
4 מגחלים, אִין שׁוֹרְתִין הַיָּמִנָה בשבת, מפני שהיא חמה מאד ומוסיפה
5 הבל במים בשבת.

גמרא

6 הגמרא מבארת מהו 'מוליאר', ומה היא 'אנטיכי'. מבררת הגמרא:
7 הִיכִי דְמִי - באיזה אופן עשוי מוֹלִיאָר הַנְּרוֹף. מבארת הגמרא: תֵּנָא,
8 המוליאר עשוי באופן שהמִים נמצאים מִכְּפִינִים - בבית קיבול פנימי,
9 וְאִילוּ הַנְּחָלִים נמצאים מִכְּחוּץ - בבית קיבול חיצוני.
10 אֲנִיכִי, נחלקו אמוראים מה היא, רַבָּה אָמַר, זהו פִּי כִירִי - בית
11 כיריים. שחלל הכירה מחולק על ידי דופן לשני חללים, באחד נתונים
12 הגחלים, ובשני נתונים המים. ואסור לשתות מן המים שבתוכה אף
13 על פי שהיא דומה למוליאר, משום שדפנות הכירה עבות, והאש
14 דולקת שם בקביעות כל ימות השבוע, ומחמת כן הדפנות חמות
15 מאוד, והכירה מוסיפה הבל למים שבתוכה, אף על פי שהגחלים
16 נגרפו הימנה. רַב נְחֶמְךָ בַר יֶצְחָק אָמַר, זהו פִּי דוּדִי - דוד גדול
17 שעושים בו שני שוליים, וביניהם מניחים גחלים, והמים נתונים על
18 גבי השוליים העליונים. ואסור לשתות מן המים שבתוכו, מכיון
19 שהשוליים התחתונים מכוסים ואינם מגולים, לפיכך החום שבהם
20 משתמר הרבה, והם מוסיפים הבל, אף על פי שגרפו משם את
21 הגחלים.

22 מבארת הגמרא: מֵאֵן דְאָמַר - רב נחמן בר יצחק שסובר ש'אנטיכי'
23 היא 'פִּי דוּדִי', כֵּל שֶׁבֶן שאסור לדעתו לשתות מים שבתוך 'פִּי כִירִי',
24 שמאחר ודפנות הכירה עבות, והאש דולקת שם בקביעות כל ימות
25 השבוע, הכירה מוסיפה הבל למים שבתוכה אף על פי שהגחלים
26 נגרפו הימנה. וְאִלּוּם מֵאֵן דְאָמַר - רבה שסובר שאנטיכי היא 'פִּי

28 כִירִי', לדעתו דווקא מים שבתוך 'בי כירי' אסור לשתות, אֲכַל מִים
29 שבתוך 'פִּי דוּדִי' לֹא אסרו לשתות, שהרי הוא כמוליאר, שמאחר
30 ואין דופנו עב, ואין האש דולקת שם בקביעות, אינו מוסיף הבל במים
31 בשבת.
32 הגמרא מביאה ראייה לשיטת רב נחמן בר יצחק. אומרת הגמרא:
33 תֵּנָא כְּוֹתִינָה דְרַב נְחֶמְךָ בַר יֶצְחָק, אֲנִיכִי, אף עַל פִּי שְׁנִירֹפָה
34 מגחלים מערב שבת, וְקִמְצָה - או שכיסו את הגחלים באפר למעט
35 חומם, אִין שׁוֹרְתִין הַיָּמִנָה בשבת, מִפְּנֵי שְׁנִירֹפָתָה מִחֻמְתָּה -
36 ששוליה מחממים אותה, והיא מוסיפה הבל ומחממת את המים
37 בשבת. שמאחר ושוליה מכוסים, חומם משתמר אף על גב שגרפו
38 גחליהם. ומוכח מדברי הברייתא, ש'אנטיכי' יש שני שוליים
39 והגחלים נתונות ביניהם.

משנה

40 הַמֵּיחָם -[סיר קטן שמחממים בו מים] שְׁפִינָהוּ, ואינו מונח עתה על
41 גבי האש, לֹא יִתֵּן לְתוֹכוֹ צֹנֵן - מים צוננים בְּשִׁבְלֵי שִׁיחְמוּ
42 מהמיחם, אֲכַל נִתְּנָן הוּא מִים צֹנֵנִים לְתוֹכוֹ - לתוך המיחם, או
43 לְתוֹךְ הַכּוּס, כִּדִּי לְהַפְשִׁיחֵן - כדי שתפוג צינתם. וכל המשנה
44 תתפרש בגמרא.

גמרא

45 הגמרא מבארת את דברי המשנה. שואלת הגמרא: מֵאֵי קָאָמַר,
46 כלומר, מה הפירוש 'שפינהו', ומתי סובר התנא שמותר ליתן לתוכו
47 מים, ומתי סובר שאסור לתת לתוכו מים. משיבה הגמרא: אָמַר רַב
48 אֲדָא בַר מִתְנָא, הִכִּי קָאָמַר, הַמֵּיחָם שְׁפִינָהוּ מִמֶּנּוּ את המים החמין
49 שהיו בו, לֹא יִתֵּן לְתוֹכוֹ מִים צֹנֵנִים מוֹעֲטִים, כִּדִּי שִׁיחְמוּ, אֲכַל
50 נִתְּנָן לְתוֹכוֹ מִים צֹנֵנִים מְרוּפִים בְּשִׁיעוּר שֶׁלֹא יוכלו המים להתחמם
51 מהמיחם, כִּדִּי לְהַפְשִׁיחֵן - להפיג את צינתם.
52
53

20 צוננים למיחם שפינו ממנו את המים החמים שהיו בו, אף שאינו
 21 מתכוין שהמים הצוננים יצרפו את המיחם.
 22 הגמרא מביאה שרב ושמואל נחלקו בביאור המשנה: **אמר רב, לא**
 23 **שנו** במשנה שמותר לתת במיחם מים מרובים, **אלא** כשנותרו מים
 24 חמים במיחם, והוא נותן בו מים צוננים כדי **להפשיר אותם, אבל אם**
 25 **פינו המים החמים מהמיחם, ונותן בו מים צוננים כדי לצרף אותם,**
 26 **אסור.** ו**שמואל אמר, אפילו אם** פינו המים החמים מהמיחם, ונותן
 27 בו מים צוננים כדי **לצרף את המיחם, נמי – גם כן מותר.**
 28 הגמרא מקשה על דברי שמואל שמותר ליתן מים כדי לצרף המיחם:
 29 **לצרף לכתחילה מי שרי – וכי מותר לתת מים במיחם כשרצונו הוא**
 30 **שיצרפו המים את המיחם.**
 31 הגמרא מבארת מחלוקת רב ושמואל באופן אחר: **אלא אי איתמר**
 32 **הכי איתמר –** אלא מחלוקת רב ושמואל על כרחק כך היא נאמרה,
 33 **אמר רב, לא שנו** במשנה שמותר לתת במיחם מים צוננים **אלא**
 34 כשהמים **בשיעור** [–בכמות] שהם יכולים רק **להפשיר, ואינם יכולים**
 35 לצרף את הכלי, וכגון שאינם ממלאים את כל המיחם, **אבל כאשר**
 36 המים **בשיעור** [–בכמות] שהם יכולים **לצרף את המיחם, וכגון שהם**
 37 ממלאים את כל המיחם, **אסור.** ו**שמואל אמר, אפילו כאשר המים**
 38 **בשיעור** שהם יכולים **לצרף את המיחם, כיון שהם ממלאים את כולו,**

1 מקשה הגמרא: מדוע מותר לתת במיחם מים צוננים מרובים, **והלא**
 2 בכך הוא **מצרף** – מחזק את המיחם, ויש בזה איסור גמר מלאכת
 3 עשיית כלי. מתרצת הגמרא: משנתנו כדעת **רבי שמעון היא שנויה,**
 4 **דאמר, דבר שאין מתכוין מותר –** כל דבר שמותר לעשותו בשבת,
 5 אלא שיתכן שבשעת עשייתו תיעשה גם מלאכה שאסור לעשותה
 6 בשבת, ואינו מתכוין לעשות את אותה מלאכה, מותר לעשותו
 7 בשבת. ואף כאן, כיון שאינו מתכוין לצרף את המיחם, מותר לתת
 8 לתוכו מים.
 9 אביי מקשה על פירוש רב אדא בר מתנא, ומפרש את המשנה באופן
 10 אחר: **מתקיף לה אביי לרב אדא בר מתנא, מידי – וכי מיחם**
 11 **שפינה ממנו מים קתני –** נאמר במשנה, והרי **מיחם שפינהו קתני**
 12 – נאמר במשנה, ולשון זו משמע, שפינה את המיחם עצמו מעל גבי
 13 האש, אבל המים החמים עודם בתוכו. **אלא אמר אביי, הכי קאמר,**
 14 **המיחם שפינהו מעל גבי האש ויש בו מים חמין, לא יתן לתוכו**
 15 **מים מועטין פשיביל שיחמו, אבל נותן לתוכו מים מרובים כדי**
 16 **להפשירן.** ומוסיף אביי: **ומיחם שפינה ממנו מים, סובר התנא של**
 17 **המשנה, שלא יתן לתוכו מים כל עיקר – כלל, ואף לא מים**
 18 **מרובים, מפני שמצרף את הכלי, ומשנה זו, כדעת רבי יהודה היא**
 19 **שנויה, דאמר, דבר שאין מתכוין אסור.** ומשום כך אסור לתת מים